

VILTIES AITVARAS

Šiemet, minint Gedulo ir vilties dieną, Tarptautinė komisija nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti pakvietė visas mokyklas prisijungti prie pilietinės iniciatyvos „Vilties aitvaras“.

„Aitvaras“ kaip simbolis, žmonių sąmonėje turi teigiama prasmę – jis, kaip ir žmonių svajonės, yra laisvas ir plazdenantis ore.

Žmonės, kurie buvo ištremti, neteko visko: Tėvynės, namų, artimųjų, laisvės ir galimybės rinktis. Tačiau svajones, viltį galėjo turėti, neišsiduodant ir tvirtai saugant savo širdyje.

Kas padėjo tremtiniams Sibire išlikti laisviems?

- Tikėjimas.
- Viltis.
- Troškimas pamatyti šeimą, tėvynę.
- Stiprybė.
- Rašymas.

BIRŽELIO 14 DIENĄ
MINIME VIENĄ
SKAUDŽIAUSIŲ
PASTAROJO
ŠIMTMEČIO
LIETUVOS
ISTORIJOS ĮVYKIŲ

Prieš 79 metus, 1941 m. birželio 14-osios naktį, sovietų okupantai pradėjo vykdyti masines lietuvių deportacijas į atšiauriausias Rusijos imperijos vietas. Masiniai trėmimai pareikalavo žmogaus protu sunkiai aprėpiamų aukų - per tris 1941-ųjų „juodojo birželio“ dienas iš Lietuvos buvo išvežta apie 17 500 šalies gyventojų, nuo 1940 iki 1953 iš Lietuvos į tūkstantį Rusijos teritorijoje įkurtų deportacijos vietų ištremta ir koncentracijos stovyklose įkalinta daugiau nei 280 tūkst. lietuvių.

Savo dievišku balsu pašauk
mus į Tėvynę!

Meldžiam Tave, Viešpatie!
Sušildyk atšalusias rankas
ir kojas gimtųjų namų židiny!

Meldžiam Tave, Viešpatie!
Išalkusius ir ištroškusius
gražink mus į Tėvynę!

Meldžiam Tave, Viešpatie!

Po ilgų klajonių leisk ir mums
atsigulti tėviškės kalnely!

Meldžiam Tave, Viešpatie!
Gerasis Dieve, o jeigu mus užkas
svetimoje žemėje, suvadink mūsų
klajokles vėles į tėviškę!

Meldžiam Tave, Viešpatie!
Nuo Lenos, Angaros ir
Jenisiejaus krantų, nuo Laptevo
jūros leisk mūsų tautiečiams
surinkti kaulelius mūsų ir
gražinti į Lietuvą!

Meldžiam Tave, Viešpatie!

Tremtinys Genius

Jei galėčiau rašyti laišką
mūsų nepalyginama lietuvių
kalba - tai būtų iškilus
eilėraštis - apie pavasarį, apie
laisvąjį pasaulį...

.....
Mums yra svarbiausia išlaikyti
mūsų žmogišką savigarbą, mūsų
tradicinę etinę ir estetinę
kultūrą. Aš dar kursiu...

Tremtinys, poetas A. Miškinis

Mūsų kapas - šalčio pastogė.
Mūsų kryžius - šventa
Lietuva.

.....
Praeities
Atminties ir Tėvynės
Išvežti negalima - Dievas
amžiams palaimino mus
laukimu...

Tremtinys A. Jankus

Dirbom ir dirbom.
Švenčių turėjome tris
dienes per metus. Net Kūčias
sutikdavome miške, tačiau
labai norėjome grįžti namo,
nors puikiai supratome, kad
ir čia mūsų jau niekas
nelaukia.

Tremtinė Rozalija Chaleckaitė

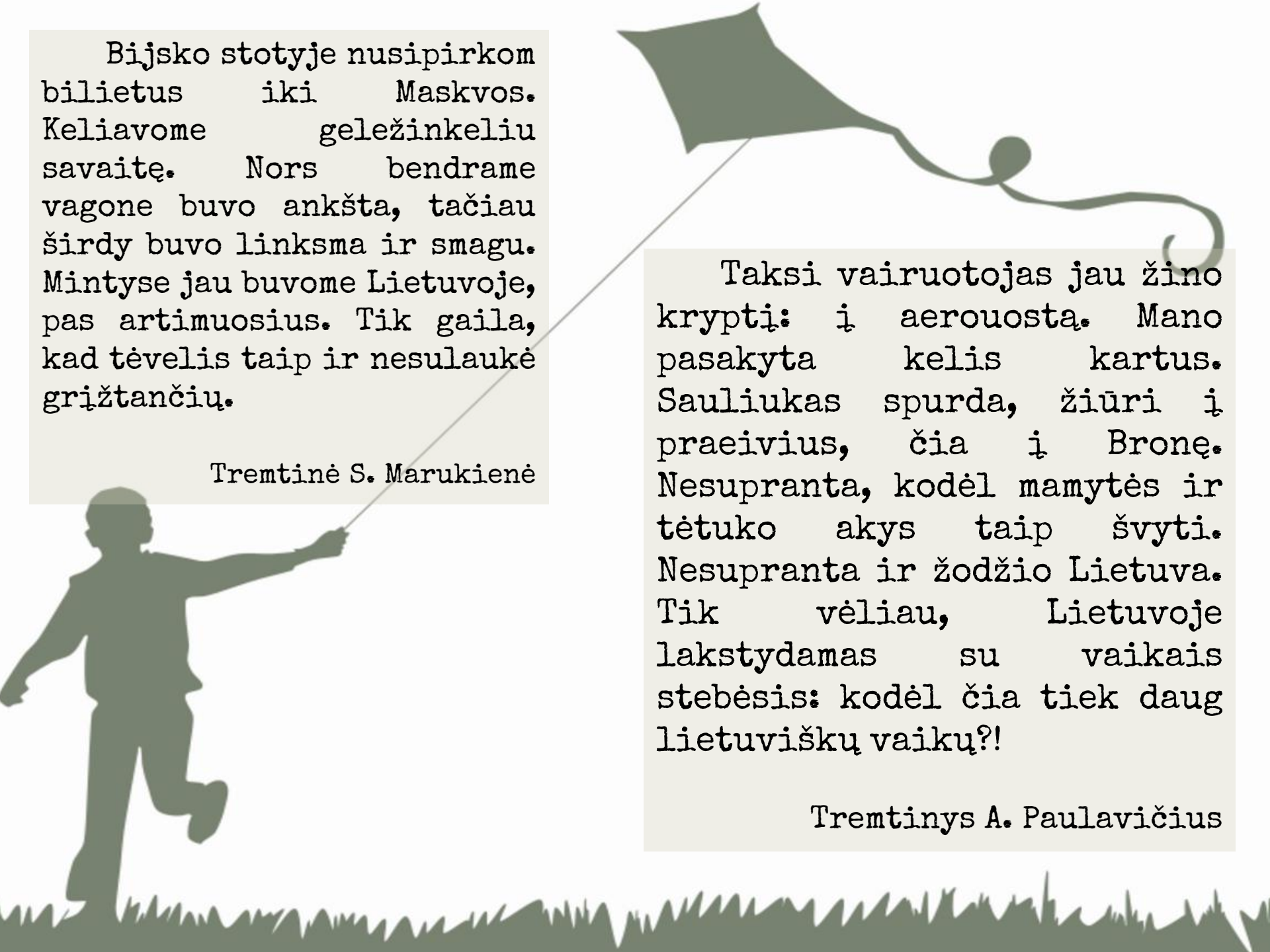
Oi jūs žmonės, žmonės! Jūs
nežinote, kas yra tėvynės
ilgesys. Jūs net nenujaučiate,
kiek svajota, kiek minčių
galvoje gimdavo ir
beviltiškai mirdavo.

Jūs nesuprantate, ką
reiškia žodis tėviškė, kai ji
tau per prievartą atimta.

Tremtinys A. Paulavičius

Bijsko stotyje nusipirkom
bilietus iki Maskvos.
Keliavome geležinkeliu
savaite. Nors bendrame
vagone buvo ankšta, tačiau
širdy buvo linksma ir smagu.
Mintyse jau buvome Lietuvoje,
pas artimuosius. Tik gaila,
kad tėvelis taip ir nesulaukė
grįžtančių.

Tremtinė S. Marukienė

Taksi vairuotojas jau žino
kryptį: į aerouostą. Mano
pasakyta kelis kartus.
Sauliukas spurda, žiūri į
praeivius, čia į Brone.
Nesupranta, kodėl mamytės ir
tėtuko akys taip švyti.
Nesupranta ir žodžio Lietuva.
Tik vėliau, Lietuvoje
lakstydamas su vaikais
stebėsis: kodėl čia tiek daug
lietuviškų vaikų?!

Tremtinys A. Paulavičius

Esu laimingas, kad gyvi tėvai, sesuo. Mūsų vaikai gimė tremtyje ir jų pasuose įrašyta: gimę Jakutske. Nežinau kaip dabar, bet anksčiau, kai mokėsi mokykloje, jausdavosi, kad ir jie dar aptaškyti „juodais dažais“. Reikia būti optimistu ir tikėtis, kad gal mūsų anūkai turės pasus, kuriuose bus parašyta – gimę Lietuvoje.

Tremtinys J. Abromaitis

Mamytė ne kartą kreipėsi su prašymu dėl sunkios ligos pakeisti ištrėmimo vieta, leisti gyventi Jakutsko srityje ar Altajaus krašte. Tų sričių klimatas mums atrodė gana švelnus. Bet prašymai būdavo atmetami. O sveikata vis blogėjo, ir Ji suprato, kad mirs Jakutijoje. Ji troško pamatyti Lietuvą, norėjo būti palaidota gimtojoje žemėje.

Tremtinė D. Grinkevičiūtė

Kai gavome
leidimus važiuoti
namo, ir vietinė
valdžia įkalbinėjo, ir
kaimynai verkė. Sakė,
kad Lietuvoje mūsų
jau niekas nelaukia, o
mums tik viena
mintis: „bent jau
numirti Lietuvoje.“

Tremtinė

Šią vasarą darbe buvau
patenkinta: ir nepavargdavau, ir
vakarais ilgiau pasiuvinėti
galėdavau, ir pinigų ne mažiau kaip
siuvykloje uždirbdavau. Tik
Lietuvos vis labiau ir labiau
ilgėdavausi. Dažnai sapnuodavau
Kalpokų didžiąją klombą, degančią
skaisčiais raudonais cinijų
žiedais. Ypač graži ji buvo 1940 metų
vasarą. Leonas sakydavo: „Jei kokiam
nors lėktuvui būtų liepta
subombarduoti Kalpokus, lėktuvo
pilotas, pamatęs tokį gražų darželį,
negalėtų numesti bombos.“

Tremtinė Marija Garbačiauskienė

Tėvynės meilė yra
milžiniškas,
neišsenkantis dvasios
galios šaltinis, kurio
versmė trykšta iš mūsų
širdžių. Apie ją kalbėjau
ir visada kalbėsiu kaip
apie gyvenimo džiaugsmą,
jo prasmę ir didžiausią
stebuklą.

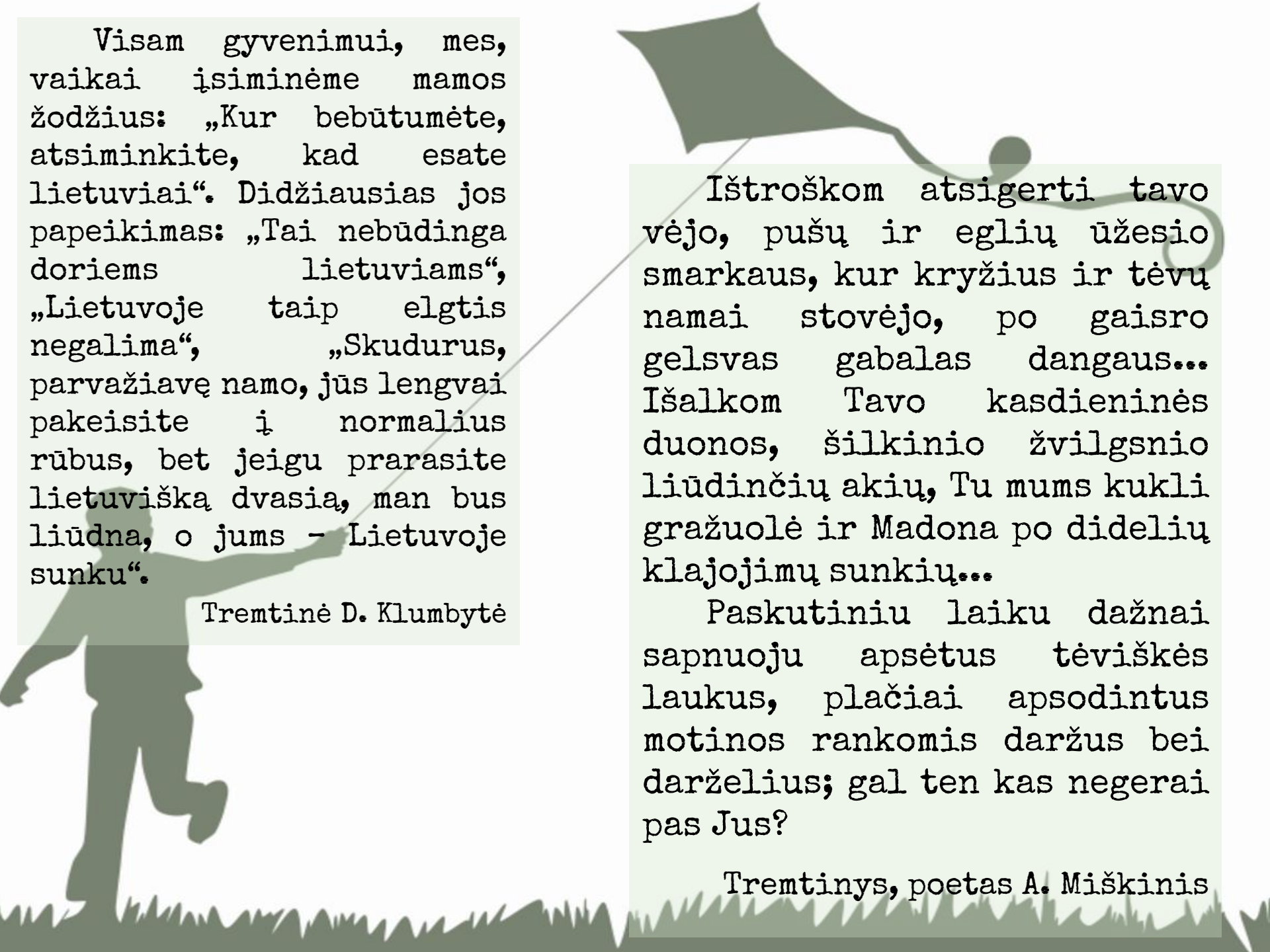
Tremtinys V. Jurevičius

Sninga. Apniukę kalnai
Altajai,
Oras ir žemė skęsta snieguos.
Kas pamosuos man ranka
baltąja,
Kas mane jauna šiandien
paguos?

.....
Eitumei regis, bristum ir
bristum
Ligi tėvynei, ligi namų.
Sveikinu, žeme, šiandien su
Kristum -
Užgimimu ir atgimimu.

Tremtinys, poetas A. Miškinis

Visam gyvenimui, mes,
vaikai išiminėme mamos
žodžius: „Kur bebūtumėte,
atsiminkite, kad esate
lietuviai“. Didžiausias jos
papeikimas: „Tai nebūdinga
doriems lietuviams“,
„Lietuvoje taip elgtis
negalima“, „Skudurus,
parvažiaavę namo, jūs lengvai
pakeisite į normalius
rūbus, bet jeigu prarasite
lietuvišką dvasią, man bus
liūdna, o jums – Lietuvoje
sunku“.

Tremtinė D. Klumbytė

Ištroškom atsigerti tavo
vėjo, pušų ir eglių užesio
smarkaus, kur kryžius ir tėvų
namai stovėjo, po gaisro
gelsvas gabalas dangaus...
Išalkom Tavo kasdieninės
duonos, šilkinio žvilgsnio
liūdinčių akių, Tu mums kukli
gražuolė ir Madona po didelių
klajojimų sunkių...

Paskutiniu laiku dažnai
sapnuoju apsėtus tėviškės
laukus, plačiai apsodintus
motinos rankomis daržus bei
darželius; gal ten kas negerai
pas Jus?

Tremtinys, poetas A. Miškinis

Taip pasiilgau gintaro
krašto,
Vėjo glamonių, marių dainų.
Širdį lyg peiliais nerimas
drasko,
Noriu išbėgti, bet negaliu.
Noriu išgirsti jūros ošimą, -
Tiek daug praleista ten
valandų, -
Bristi smiltynais, audrai
nurimus...
Staiga sustoju - aš už vielų...

Tremtinė S. Daukšienė

...aš dar karščiau
kartodavau savo pačios
sugalvotą maldele:

„Tėvyne Lietuva,
tu visų gražiausia, visų
geriausia,
Aš būsiu darbšti, gera, aš
klausysiu tėvelių,
Aš myliu Tave, Tėvyne,
visi mes mylim Tave,
Tėvyne,
Padaryk, kad niekas nesirgtų,
niekas nemirtų,
Kad visi sugrižtume pas Tave
Ir laimingai gyventume su
Tavimi per amžių amžius,
amen...“

Tremtinė M. Kontrimaitė

Ar buvome laimingi?
Taip! Po aštuonerių metų
tremties vėl paliesti koja
gimtąją žemę - didžiulė
laimė. Grižome jauni, bet
siela pasenę, atrodo,
nugyvenę ilgą gyvenimą.
Išbraukti patys gražiausi
metai, išsklaidytos
svajonės, neįgyvendinti
siekliai.

Tremtinė L. Žitkevičienė

Jaudina būsimas
susitikimas su Lietuva. Kai
traukinys pervažiavo
Lietuvos sieną, trūko oro,
plūdo ašaros. Keista - kiti
ramūs, tarsi nieko
neatsitiko ir aš slepiu
ašaras.

Šiaulių stotyje prie
informacijos langelio bijau
prakalbėti lietuviškai.

Tremtinė A. Janutaitė

Jurkšaiti, tu laisvas!
Atėjo tavo reabilitacijos
pranešimas.

Žmona ir pažįstami jau
manęs laukė ir sveikino su
laisve. Visi klausė, ar aš
važiuosiu į Lietuvą? Be
jokios abejonės, važiuosime
į Lietuvą.

Tremtinys J. Jurkšaitis

Mažo Broniuko susilaukėm. Dar
kiek - ir atėjo dokumentai. Paleido!
Paleido!

- Niekur nevažiuos tie
lietuviai. Matysit. Tik taip
kalba. Griš į Lietuvą, sės ant
pliko akmens. Pažiūrėkit, kaip
jie gyvena. Mes amžių
praleidom, nieko neužgyvenom,
o jie per 8 metus kas namą
pasistatė, kas nusipirko. Ir
karvutė, ir paršiukas. Atrask
pas mūsų žmogų vasarą lašinių.
O pas juos...

Kalbos, kalbom, o mes gyvieji
susiruošėm į Lietuvą. Mirusieji? Tie
liko.

Tremtinė E. Vaičienė

Girdžiu - milžinkapiuos
pušelė ošia,
Klevelis gelsta tėvo
palangiuos.
Aš dėstau posmus ant berželio
tošies.
Meldžiuos, dainuoju ir Tavęs
ilgiuos.

Tremtinys, poetas A. Miškinis

Dar neatvėso meilė tau manoj
krūtinėj,
Nors atėjūnams tu laižai batus,
Nors išdavei jiems tuos, kas tave
gynė,
Į baudžiavą jiems pardavei kitus.
Ateiviams patarnaudama trėmei
sūnus savuosius į vergija,
Nors aš išvytas tavo iš namų
sūnus,
Kolaboruojant priešui tau,
praradęs tėviškę,
gimtus namus,
Nors man tu neteisinga, neteisi
Esi

Tremtinys A. Ežerėnas